

arbeidene hvert år. Dette er ikke så ganske lite når en tar i betraktning freserens beskjedne størrelse (arbeidsbredden er 70 cm.) og at det dertil ofte har vært arbeidet i seig myr med stor påkjenning for freseren.

LEIRKJØRING VED DYR KING AV MYR.

Av bestyrer M. Ulstad, Nes, Romerike.

OPDYR KING av myr hører jo en forholdsvis nyere tid til. Den første bureising foregikk på fastmark i de best beliggende sørvendte lier. Senere er også den mindre heldig beliggende jord tatt i bruk. Og endelig og især etter at grøfting er blitt almindelig, er jord som flate leirsletter, sandmoer og myrer kommet med.

Myrene som de ligger der er jo lite skikket for de krevende kulturplanter. De er for rå — grunnvannet må vekk eller senkes. De er sure, der må grunnforbedringsmidler til. Og de er næringsfattige, så det må allsidig og ofte gjentatt gjødsling til.

På den annen side har jo også myrene sine gode sider som dyrkingsland enten de forekommer som mindre stykker til de enkelte gårder eller som store felter skikket for dyrkingsanlegg i større stil.

I de strøk av landet hvor myr er almindelig, er det gjerne litt myr til de fleste gårder. Det vil i mange tilfelle muliggjøre vekselvirkning i driften, likesom bearbeiding, såing og høsting gjerne vil falle til noe forskjellige tider. Videre har myren som dyrkingsobjekt den fordel at den er fri for stein og lett å bearbeide. De bedre arter av myr vil forholdsvis snart ved en riktig anlagt kultur få et matjordlag hvor de fleste kulturplanter trives bra.

Den lette tilgang på kalk og kunstgjødsel i den senere tid har i høi grad lettet og muliggjort dyrking av myr. Den har gjort det mulig å nøytralisere surheten og skaffe myren en gjødsling som passer under de forskjellige forhold.

Men en ting som ikke er bra har den lette tilgang på kunstgjødsel og torvstrø medvirket til. Den gode, gammeldagse innblanding av jord i dyregjødselen er næsten slutt. Det er ikke mange som legger komposter, og det blir ferre og ferre som legger jordlag i bunnen av gjødselplass og kjeller.

Men nettop i den jordblandede gjødsel har vi et aldeles fortrinlig naturlig gjødselslag for nydyrket myr, særlig ved attlegging til eng.

Det er vel en almindelig erfaring at det som vokser på myr som regel er dårligere enn det som er høstet på f. eks. leirjord: Kornet blir lett og næringsverdien i føret er mindre. Kunde man, om bare i mindre grad, bibringe myren noe av fastmarkens egenskaper, vilde mye være vunnet. Midler til det har vi i jordblandet gjødsel, sandkjøring

og kanskje især leirkjøring. Den er en gammel og høit skattet kulturmetode på Romerike. Her anvendes den riktignok ikke på myr, men på sandmoer — mjela som det kalles her. Den består vesentlig av fin kvartsand og er avsatt på leirunderlag. Sandlagets dybde er vanlig 50 à 70 cm. Denne jordart er meget utbredt på Øvre Romerike og forekommer — i likhet med myrene vesten- og nordenfjells — både i store sammenhengende felter og som «parseller» til de fleste gårder. Den var i eldre tid ansett uskikket til opdyrking.

Her har vel forholdet også vært, at da den beste jord var opdyrket begynte en og annen å forsøke mjela. Vegetasjonen er røsleng og mosearter og jordbunnen er vel så næringsfattig som jord kan bli. De første dyrkingsresultater var vel heller ikke videre opmuntrende. Så var det kanskje en eller flere som begynte å reflektere over hvorfor det skulde være slik forskjell på jord.

Hvorfor kunde det ikke vokse likedan på mjela som på leira?

Så begynte de å breie leir utover mjela. Da vokste det. Og så lærte de å grøfte. Og så kom omsider den dagen da avlingene på mjela i kvalitet sterkt nærmet sig leirjordens, og i mengde — især i tørre år — langt gikk over denne.

Så bar det til å dyrke disse sandmoene, så nu har de aller fleste en del av dem som innmark. Noen av distriktts mest ansette gårder har bare mjelajord. Det samme er tilfelle med tusener av småbruk, som også vanligvis får gode avlinger. Leirkjøringen på mjela har bragt gode resultater, særlig av fôravlinger. På veldrevne gårder er det ingen sjeldenhet å se legde i kløveren på 3. års eng. Og det skal det jo noe til.

Leir kan de aller fleste skaffe sig uten kontant utlegg. Kjøringen kan utføres med gårdens egen arbeidshjelp. Det kan lettest gjøres om vinteren eller utover våren når det vanlig er lite å gjøre ellers. Det kjøres vanlig ut 40—50 lass pr. mål og ofte mer. Leirets gode virkning beror på et samspill av fysiske og kjemiske faktorer. Det virker ved sitt innhold av næringsstoffer. Det fremmer formuldningen og øker adsorbsjonsevnen. Ved sin tetthet og tyngde vil det nok også ha en heldig virkning på myrens kapilære evne og motvirke dens sterke heving når det fryser op. Det er som nevnt særlig for høiavlingen virkningen av leirkjøringen har vært mest påtagelig. Det fremgår av Myrselskapets meldinger, og det er visst almindelig erfaring at det ofte er vanskelig å få de mer kravfulle engvekster til å lykkes på myr. I de strøk av landet hvor myrene er mest utbredt, har jo engdyrkingen en meget bred plass. Det skulde derfor være en stor oppgave å prøve enhver mulighet til å bedre dette forhold ved å forbedre selve jordarten, eksempelvis ved leirkjøring.

Kunde man med rimelige midler øke mengden og især heve kvaliteten av det som vokser på myr op mot det som vokser på bedre jordarter, da åpner det store perspektiver når en tenker på de hundre tusener av mål som er i bruk, og de millioner mål myr som venter.

Det vilde øke verdien av våre bureisingsmuligheter, og det vilde bedre og trygge forholdene for dem som skal bosette sig på myrene.

En stor og takknemlig oppgave i en tid da manges øine er rettet mot jordbruket og bureisingen er på alles munde.

Selv om erfaringer og kjennsgjæringer fra leirkjøring på mjelle ikke uten videre kan overføres, så synes det å ha såpass for sig, at det bør forsøkes der hvor de naturlige muligheter er til stede.

TORVMYRA — SKOGEN.

Av skogbestyrer Aksel Bakken.

TORVMYRA er skogens intimeste og roligste nabo. Fjellene kaster sine ødeleggende, store stenblokker og ras ned i skogliene og omdanner større eller mindre deler av disse til moradsfyllte stenurer.

Jordbruk, seterbruk, kulturbeiter og andre brenner, svier, hakker og graver sig innpå.

Elvene fosser, undergraver og bryter for om mulig å få tilranet sig terreng. Ja, terreng vil de alle ha, og skogen er taus. Kun et kortvarig brak, et tungt stønn eller sukk hver gang en av dens store gamle kjemper faller.

At mosemyra også har sine lumske erobringsplaner like overfor skogen er kjent, men disse gjennomføres så suksessivt at de knapt merkes, og forholdet mellom myr og skog er i den grad intimt at grensen hvor den ene slutter og den annen begynner ofte er vanskelig å påpeke.

Jeg vet ikke om vi bør regne myra og skogen i slekt, men i hvert fall har de så meget felles at de begge skaffer oss brensel. Denne store egenskap også hos torven er av bestemmende art for menneskets eksistens innen de nu så store skogløse strøk av vårt land.

Til tross herfor regnes dog mosemyra til en av skogens verste fiender, men dette blir først hel sannhet når myra og mennesket slår sig sammen om angrepet. Når mennesket først har «pint» ut skogen, brer myra sig utover, likesom for å dekke over elendigheten. «Når her ingen skog kommer op, blir det meget penere når jeg dekker grunnen med min grønbrune farve», tenker vel myra.

Ja, myra gror og dekker over litt av hvert, dog uten å fortære eller ødelegge det den gjemmer. Den oppbevarer alt, og ved denne sin sjeldne evne er den blitt skogens «historieskriver» i langt større og utførligere utstrekning enn noen annen. Vår eldre Edda, for ikke å tale om Snorre, er jo det reneste «dagsnytt» i forhold til mosetorvens 1000-årige blad.

Når undtas den store torvstrøindustri og de store kultiveringsarbeider av myr som årligårs pågår, må vi vel si det er stille på disse